

УДК 007:304.659

DOI <https://doi.org/10.32837/apfs.v0i28.941>**А. О. Нерубаська**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3754-0134>кандидат філософських наук, доцент,
докторант

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

О. В. СарнавськаORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8111-2033>кандидат філософських наук,
доцент кафедри філософії

Національного університету водного господарства та природокористування

К. Є. ПальшковORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4383-004X>

кандидат філософських наук,

доцент кафедри соціально-економічних дисциплін
Одеського державного університету внутрішніх справ

ПАРАМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ СИСТЕМИ «КОМУНІКАЦІЯ»

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві ваги набуває проблема розвитку комунікативного процесу, який усе більше ускладнюється та перевантажується інтерпретаціями. Дослідники відмічають, що «ця проблема пов'язана, з одного боку, із сучасними умовами національних, державних, релігійних розходжень третьої індустріально-інформаційної хвилі, а з іншого – з процесами інтеграції й глобалізації. Отже, актуальним стає соціально-філософське питання про формування комунікативної культури особистості як фактора гуманізації планетарного суспільства» [10]. «Враховуючи сучасні процеси глобалізації, ключовою рисою сучасного етапу світового розвитку є і такий процес, як транснаціоналізація. Вона являє собою тенденцію, згідно з якою багато суспільних завдань у сучасних умовах доводиться вирішувати за допомогою інститутів та інструментів, що виходять за рамки окремо взятої національної держави» [3]. До таких проблем належать і комунікація загалом, і комунікативні процеси зокрема. Не менш важливою є і комунікація між людьми, родичами, друзями, які розділені сьогодні відстанями між державами внаслідок пандемічної кризи. Є також інша проблема – проблема перевантаженості фактів та інтерпретацій. Перевантаженість інтерпретаціями зумовлює дуже небезпечні наслідки.

Особливо гостро, на наш погляд, звучить питання комунікації з підлітками. Нездатність до повноцінної комунікації призводить до невтішних результатів. Маємо на увазі передусім спілкування батьків та дітей. Остання жахлива статистика самогубств в Україні сколихнула наше суспільство. У наноінформаційному, біфурка-

ційному, пандемічному просторі людині треба не тільки знайти своє місце, але й витримати вплив і тиск цілої системи, не втратити орієнтири, визначити маркери, сформувати систему цінностей тощо. У сучасному українському суспільстві, яке стало на шлях європейської інтеграції, виробляє нові ідеали, цінності та принципи, необхідні нові дослідження проблем [2]. Тому пропонуємо осмислити названу проблему в соціально-філософському контексті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Обрана для системного аналізу проблема в історії наукової думки досить актуальна. Доказом цього можуть бути праці С. Кримського, В. Ляха, О. Скалацької, В. Соловйова, С. Франка, Л. Шестова, В. Шинкарука. У ХХІ столітті увагу привертають концепції К. Апеля, Ю. Габермаса, Н. Лумана. Хотілось би згадати в цьому аспекті екзистенціальну кризу та представників напряму: Ж.-П. Саартра, А. Камю, М. Бердяєва, Г. Марселя, М. Мерло-Понті, К. Ясперса та інших. Засновником поняття масової комунікації вважається Вілбур Шрамм – американський письменник, журналіст, викладач, соціолог, один із основоположників соціології масових комунікацій у США. Сучасний український дослідник О. Холод відмічає, що термін «соціальна комунікація» запропоновано церквою, яка видала декілька документів, що декларували цей термін в 60-х роках ХХ століття [11, с. 9–32]. У ХХІ ст. західні вчені (Б. Барельсон, Дж. Гербнер, П. Лазарсфельд, Г. Лассуел, М. Маклюен, Р. Мертон, В. Ріверс, В. Шрамм та інші) займаються аналізом засобів та механізмів здійснення комп'ютерних технологій. З огляду на нові тенденції, кризові стани та

біфуркацію буття сучасного суспільства виникає потреба нового аналізу, у тому числі системи «комунікація» в пандемічні часи.

Метою нашого дослідження є системно-параметричний аналіз комунікативних процесів.

Об'єкт дослідження – процес сучасної комунікації.

Предметом виступає системна модель комунікації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Якою б не виявилася комунікація, але перш за все вона має бути безпечною для людини. Проте нині з'являється низка нових для людства чи окремої особистості чинників, які складно оцінити, часом неможливо виявити загрозу. На нашу думку, слід говорити про проблему обмеженості термінології, смислів у контексті нових інформаційних реалій. Ці реалії створили механізми маніпулювання свідомістю не тільки окремих індивідів, але й мас. З огляду на сказане сучасні дослідники привертають увагу до гібридних воєн, розпочатих людством, і вводять поняття «абераційна соціалізація». Термін «аберація» (від латинського “aberration” – відхилення), по суті, означає «зараження» людини помилковими та нав'язливими ідеями, що не відповідають реальності. Своєю чергою абераційна поведінка не ґрунтується на свідомості й не пояснюється з позиції здорового глузду. Абераційна поведінка виникає в результаті аберації цінностей, настанов, мотивів і потреб, які є рушійною силою поведінки та дій [13, с. 233]. Такі процеси загострилися в період пандемічних атак в Україні і світі.

Зростання кількості сучасних проблем змушує вибудовувати стратегії подолання комунікативних криз на різних рівнях виховання й освіти молодого покоління. Комунікація, з одного боку, застосовується як механізм адаптації в соціумі, а з іншого – може викликати кризу особистості. Розглянемо поняття «комунікація» та її види.

Більша міра вияву сучасних проблем активно привертає увагу до того, що на різних рівнях виховання й освіти сучасного покоління необхідно вибудовувати стратегії подолання комунікативних криз. Комунікації, з одного боку, є механізмом адаптації в соціумі, а з іншого – може стати кризою особистості. Розглянемо поняття «комунікація» та її види.

У масовій комунікації існує поділ на доіндустріальний та індустріальний періоди. Доіндустріальний період об'єднує дописмовий і письмовий етапи. В індустріальному періоді виділяють друкований та аудіовізуальний етапи [5, с. 16]. До жодного з них ми вже не належимо, перебуваючи в наступній – інформаційній – стадії розвитку масової комунікації. На нашу думку, інформаційний період можна розділити на період, коли реально передавалася інформація (за допомогою

паперових носіїв, гінців, листонош), і період віртуального її передавання (через засоби масової інформації, електронну пошту, гаджети тощо).

Однією із соціальних проблем ХХІ століття вважається міжособистісна комунікація без гаджетів. Кіноіндустрія Америки показала картину «Вам лист» (1998 р.), головні ролі в якій зіграли Том Генкс і Мег Райан. Фільм розповідає про любовне спілкування людей за допомогою електронної пошти. У фіналі виявляється, що герої мешкають на одній вулиці та в реальному житті неприємно ставляться один до одного. Наведемо цитату, що розкриває всю трагедію відносин героїв: «Ця жінка – найпрекрасніше створіння з усіх, із ким мені доводилося спілкуватися. І якщо красою вона не поступається поштової скриньці, то я одружусь з нею [cityinfo]». Люди сьогодні приділяють мало уваги один одному, а телефонні «смс» не можуть нічого змінити. Новий тип спілкування – через гаджети – затагнув людину в іншу реальність, яку назвали віртуальною. Проблема віртуальної комунікації кінематограф порушив ще на початку ХХ століття. Різниця в тому, що на той час люди писали листи і відсилали їх у конвертах, а сьогодні – електронною поштою. Попередником картини «Вам лист» був фільм “Shop Around The Corner” (1940 р.) – класична різдвяна романтична комедія Ернста Любича. Схожий сюжет у кінокартині «Старим добрим літом» (1949 р., режисери Роберт З. Леонард, Бастер Кітон). Роман головних героїв зав'язався через газетне оголошення про анонімне спілкування. Вони ніжно листувалися, але, зустрічаючись у реальному житті, відчували один до одного антипатію.

Мистецтво інакше, ніж наука, висвітлює проблеми та привертає до них увагу суспільства. Але вони творчо співпрацюють у всіх напрямках, щоб вивчити питання й запропонувати людям виходи і стратегії.

Гуманітарні та природничі науки об'єднали свої зусилля у вирішенні спільних проблем. Важливо, що мета в них єдина – створити людині комфортні умови для життя й мінімізувати ситуації, пов'язані з кризами. Мистецтво відкриває особистість як творчу, талановиту, а іноді й геніальну. Це дуже ефективний механізм захисту від комунікативних криз. Але творчість може довести людину до психічних захворювань, депресій, які вивчали Г. Салліван, З. Фройд, Е. Фромм, К. Юнг та інші.

В епоху інформаційних та технічних революцій, які з неймовірною швидкістю захопили людство у ХХ-му й продовжують активно розвиватися у ХХІ столітті, гуманізація сфер життя перетворюється на невід'ємну частину успіху будь-якої системи. Це може стати способом вирішення низки проблем, пов'язаних з комунікативною кризою. Мистецтво теж є варіантом позитивної комунікації.

Не треба забувати, що мистецтво рятує нас від щоденної метушні. Прикро, але не кожна людина причетна до мистецтва. Зовсім інша річ – творча реалізація особистості. Через мистецтво (наприклад, кіно, літературу) в індивіда виховуються вищі людські якості: співпереживання, доброта, вміння любити, співчувати тощо.

Міжособистісна комунікація може здійснюватися в різних формах, специфіка яких визначається числом учасників, їхніми соціорольовими статусами, комунікативною настановою, особливостями простору й часу спілкування. Ідеальний зразок міжособистісної комунікації – неформальна бесіда двох осіб. Характерними рисами цього виду спілкування є: часта зміна тематики, домінування однієї сторони завдяки її більшій активності та підпорядкуванню іншої, зміна комунікативної настанови, можливість повернутися до попередньої теми, необов'язковість заключного етапу, оскільки розмова може перериватися випадковими обставинами. В умовах формальних ситуацій зазвичай використовуються тільки загальноприйняті норми комунікації (не можна, наприклад, підійти до незнайомої людини і, вітаючись, поплескати її по плечу) та певна послідовність висловлень [1, с. 35].

Важливим різновидом комунікативних засобів вважаємо інструменти невербального спілкування. Дії людей стають засобами комунікації, якщо їхній зміст може інтерпретуватися іншими. Невербальну комунікацію називають «мовою мовчання», що відбувається не тільки тоді, коли людина говорить, але й тоді, коли мовчить. Інформація, послана відправником без використання слів як системи, утворює невербальне послання. Останнім часом ця сфера міжособистісної комунікації все більше цікавить учених і практиків. Річ у тім, що комунікативний ефект багатьох послань створюється невербальною інформацією, зокрема тональністю голосу тощо. Особливо це проявляється в тих випадках, коли словесна частина послання відправника суперечлива. Тоді адресат більше покладається на невербальну частину, щоб зрозуміти значення послання [16].

Хочемо до цього виду комунікації віднести послання підлітків своїм батькам і старшому поколінню. В Україні дуже гострою є проблема комунікації між дітьми, між дітьми й батьками, між дітьми та вчителями тощо. Взагалі це проблема не лише українська. За даними науковців Словаччини, 45% юнаків якимось чином завдали собі травм у віці від 11 до 19 років. Частина досліджуваних зашкодили не собі, а іншим. Фахівці підтверджують необхідність психологічної допомоги цьому контингенту підлітків, які повинні знати, що їм готові допомогти [12]. Неабияке значення має зворотний зв'язок, оскільки саме від нього залежить ефективність міжособи-

стісних комунікацій. Розглянемо комунікацію як систему та проведемо її системно-параметричний аналіз.

Послідовники А. Уймова зауважують, що специфікою параметричної загальної теорії систем вважається системно-параметричне моделювання, тобто формально-логічне моделювання системних параметрів. Параметрична загальна теорія систем передбачає проведення системного дослідження у три етапи. На першому етапі здійснюється системне зображення об'єкта дослідження, іншими словами, встановлюються так звані «системні дескриптори» (концепт, структура, субстрат) і таким чином конструється об'єкт дослідження як система.

Другий етап присвячений параметричному опису отриманої системи, а саме: вона характеризується з позицій притаманних системних властивостей та відношень, тобто атрибутивних та реляційних параметрів.

На третьому етапі між значеннями системних параметрів виявляються їх стійкі кореляції – загальносистемні закономірності. Встановлення загальносистемних закономірностей дає підстави для порівняльного дослідження суттєвих властивостей і відношень систем [4, с. 6–7].

Філософські словники описують систему як сукупність елементів, які перебувають у відношеннях та пов'язані між собою, утворюють певну цілісність, єдність [15, с. 329]. Своєю чергою Л. Терентьєва зазначає, що поняття «система» повинне мати такі властивості: 1) за його допомогою можна і необхідно відрізнити систему від несистеми; 2) у такому понятті має відображатися системна організація, подібна, наприклад, до логічної організації відношень між поняттями й судженнями в силіогізмі або між хімічними елементами в таблиці Д. Менделєєва; 3) у феномені «система» мусить знайти своє місце певна ієрархічність системної організації її елементів, схожа з ієрархічністю видів загального або єдиного, виділеного Аристотелем [6, с. 106]. Системну дефініцію А. Уймов подає двома способами, назвавши своє визначення «двоїстим» [9; 8]:

1) $\{(\downarrow A) \text{ Система}\} = \text{def } \{[a(*\downarrow A)]t\}. (1)$

Зміст цього виразу (з використанням формалізованої мови) означає: певний довільно взятий об'єкт є системою (дефінієдум – відкрита атрибутивна, суб'єктна формула), якщо він буде таким об'єктом, на якому реалізується якесь відношення, що має фіксовану властивість t (дефінієнс – замкнута, суб'єктна формула, у якій суб'єкт – замкнута предикативна, реляційна формула). Це визначення формалізоване в рамках ЯТО (мова тернарного опису). $(\downarrow A)$ Система – «довільний об'єкт є системою»; A – довільний об'єкт; значок «= def» – означає рівно за визначенням; t – певна властивість (від англійського певного

артикля *the*); $[a(*)/A]$ – певне відношення *a* (від англійського невизначеного артикля *a*), властиве $/A$. Кожна з категорій: «певний» *t*, «невизначений» *a*, «довільне» *A* – «ґрунтується на тій змістовій відмінності, якою можуть визначатися категорії «річ», «властивість» і «відношення». Кожна з них здатна набувати змісту: бути певною, невизначеною та довільною [7; 8].

І друге, двоїсте першому, визначення системи:

2) $\{([A] \text{ Система}) = \text{def } \{t([A^*]a)\}$. (2)

Певний довільно взятий об'єкт є системою, якщо його властивості пов'язані певним фіксованим відношенням [8, с. 105]. Як варіант запису цих визначень *A*. Уйомов пропонує використовувати грецькі символи: *R* (від “*relatio*” – відношення), для властивостей – *P* (від “*proprietas*” – властивість, риса, ознака), річ позначена символом *m* – від “*materia*”. Тоді схему визначення поняття «системи» можна записати в такому вигляді:

3) $(m) \text{ Sist} = \text{df } ([R^*(m)] P)$ (3)

Двоїсте йому визначення записується так:

4) $(m) \text{ Sist} = \text{df } R([m^*] P)$ (4)

«Концепт у параметричній загальній теорії систем – це завжди визначене, фіксоване, заздалегідь задане, передбачуване під час побудови будь-якої системи. Причому це «визначене» залежить, з одного боку, від суб'єкта дослідження, з іншого – від об'єкта. Вибір суб'єктом дослідження концепту системи визначається тими рисами об'єкта, які певним чином привертають до нього увагу. Це буває приблизно так. Суб'єкт пізнає незнайомий об'єкт. Для повноцінного дослідження конкретного об'єкта він будує систему. Для цього суб'єкт має визначити концепт системи. Таким концептом для нього служать певні опізнані, розпізнані чи відомі риси об'єкта, наприклад, знайомі ознаки чи навіть асоціації, що виникають під час розгляду досліджуваного об'єкта. Тепер суб'єкт обирає концепт для побудови системи на основі впізнаваності, якщо навіть вона має асоціативну або символічну форму» [4, с. 73–74].

Щоб визначити комунікацію як систему, передусім необхідно знайти концепт: атрибутивний або реляційний. Якщо комунікація є усною, письмовою й візуальною, то такий концепт можна назвати атрибутивним, тому що він базується на властивостях. Названому атрибутивному концепту відповідатиме реляційна структура. Такою структурою можуть виступати умови здійснення комунікації. Дослідники виділяють чотири умови: наявність щонайменше двох осіб: відправника – особи, яка генерує інформацію, призначену для передавання, та одержувача – особи, для якої призначена інформація, що передається; наявність повідомлення, тобто закодованої за допомогою будь-яких символів інформації, призначеної для передавання; наявність каналу комунікації – засобу, за допомогою якого передається ін-

формація; наявність зворотного зв'язку, іншими словами, процесу передавання повідомлення у зворотному напрямку: від одержувача до відправника. Таке повідомлення містить інформацію про ступінь сприйняття й зрозумілості отриманого повідомлення [14].

Концепт та структура реалізуються на субстраті, яким виступають аспекти комунікації, а саме: *комунікативний* (це комунікація у вузькому значенні) полягає в обміні інформацією між індивідами, що спілкуються; *інтерактивний* передбачає організацію взаємодії між індивідами, які спілкуються (обмін діями); *перцептивний* означає процес сприйняття і пізнання один одного партнерами по спілкуванню та встановлення на цій основі взаєморозуміння [17].

Можна провести двоїсте моделювання і визначити комунікацію з реляційним концептом. Позиція учасників комунікації може бути таким концептом. Назвемо ці позиції: *потреба у спілкуванні* (необхідність повідомити або дізнатися інформацію, вплинути на співрозмовника тощо) спонукає людину вступити в контакт з іншими комунікантами; *орієнтування з метою спілкування* в комунікативній ситуації; *орієнтування в рисах особистості співрозмовника*; *планування змісту спілкування* – людина уявляє собі (часто несвідомо), що саме говоритиме; *відбір (несвідомий чи свідомий) конкретних засобів, фраз, якими користуватиметься мовець, поведінкових дій; встановлення контакту; обмін думками, ідеями, фактами; сприйняття й оцінка відповідної реакції співрозмовника*, контроль ефективності спілкування на основі встановлення зворотного зв'язку; *коригування напряму, стилю, методів спілкування і способів їх взаємодії* [17].

Така структура повинна бути атрибутивною. Те, що в попередній системі слугувало атрибутивним концептом, у цьому варіанті здатне виступити структурою. Субстрат можна не змінювати. Тоді системи виявляться тотожними за субстратом.

Пропонуємо атрибутивний аналіз цих систем. Основою системно-параметричного підходу є 24 бінарних параметри. У межах цього дослідження довільно виберемо декілька з них. Дуже важливим ми вважаємо **параметр № 1** – упорядковані й неупорядковані системи. На наш погляд, для системи «комунікація» значущою є властивість впорядкованості. Невпорядкованість може привести систему до станів, достатньо розкритих екзистенціалістами – невпевненості, страху, віддаляння тощо. Комунікативні процеси повинні допомагати взагалі уникати таких станів. **Параметр № 2** – структурно-точкові, структурно-лінійні і структурно-багатовимірні системи. Систему «міжособистісна комунікація» відносимо до структурно-багатовимірних систем, оскільки

структура, виражена ставленням, яке ґрунтується на умовах здійснення комунікації та робить це ставлення багатовимірним завдяки своєму розмаїттю. **Параметр № 3** – завершені – незавершені системи. Завершені системи не допускають приєднання нових підсистем без того, щоб система не перетворилася на іншу. Комунікація – незавершена система, тому що вона допускає або навіть прагне долучити додаткові комунікативні елементи – це можуть бути нові члени процесу комунікації, можливості та інше. Окреслений параметр аналогічний поняттю «відкритість» системи. Процес комунікації має бути відкритим. Інакше комунікація стане вузькою за змістом, неуніверсальною, закритою, маніпулятивною.

Висновки. Отже, у нашому дослідженні запропонований системно-параметричний аналіз комунікації. Актуалізовано питання комунікативних процесів, які з'являються внаслідок сучасних криз, пандемічної ситуації. Зроблено спробу проаналізувати два види комунікації: масової і міжособистісної. Сучасна міжособистісна комунікація стає надто проблематичною. Зменшення контактів між людьми приводить суспільство до кризи комунікації, що все частіше здійснюється онлайн і зумовлює нову проблему – втрату навичок реального спілкування без гаджетів.

Водночас ми пропонуємо системно-параметричне визначення системи «міжособистісна комунікація» на підставі системно-параметричного підходу, розробленого українським ученим Авеніром Уйомовим. У системі «комунікація» виділяємо концепт, структуру та субстрат, проводимо двоїсте її моделювання. Спершу встановлюємо реляційний концепт і атрибутивну структуру, потім, навпаки – атрибутивний концепт та реляційну структуру. Два визначення доповнюють одне одного. У дослідженні системи схарактеризовані як упорядковані, структурно-багатовимірні й незавершені, тобто відкриті.

Перспективне вивчення проблеми уможливить глибший параметричний аналіз системи «комунікація» та застосування поданого матеріалу в освітньому процесі.

Література

1. Грушевіцкая. В.Д. Попков. А.Л. Садохін Основи міжкультурної комунікації / Під редакцією А.П. Садохін Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. 298 с.
2. Нерубасська А.О. Системно-параметрична модель біфуркаційної особистості : монографія. Одеса : С.Л. Назарчук, 2020, 340 с.
3. Петльована Л.Ю. Вплив комунікаційних технологій на транснаціональні процеси в сучасному світі / Соціальні комунікації: теорія і практика : наук. журн. [наук. ред. О. М. Холод]. Т. 1. Київ : МЦД СК «Комтека», 2015. С. 66-73.
4. Райхерт К.В. Філософсько-методологічні засади двоїстого системно-параметричного моделювання :

монографія. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук. Одеса. 2013. С. 73–74.

5. Різун В.В. Теорія масової комунікації: підруч. для студ. галузі 0303 «журналістика та інформація». Київ : Видавничий центр «Просвіта», 2008. 260 с.

6. Терентьева Л.Н. Тектология системы. / Уёмовские чтения 1-4: Материалы научных чтений памяти Авенира Уёмова. Философский факультет ОНУ им. И.И. Мечникова. Одесса : Печатный дом. 2013–2016. 310 с.

7. Уёмов А.И. Системні аспекти філософського знання. Одеса : Негоціант, 2000. 160 с.

8. Уёмов А.И., Сараева І., Цофнас А.Ю. Загальна теорія систем для гуманітаріїв. Польща, 2001. 276 с.

9. Уёмов, А.И. Системный подход и общая теория систем. Москва : Мысль, 1978. 272 с.

10. Фоменко А. Осмислення проблеми комунікації в умовах глобальної кризи. *jrn.nau.edu.ua* Вип. 1, 2010. С. 179–182.

11. Холод О.М. Семантика терміна «соціальна комунікація»: концептуальні підходи / Соціальні комунікації: теорія і практика : наук. журн. [наук. ред. О. М. Холод]. Т. 1. Київ : МЦД СК «Комтека», 2015. С. 9–32.

12. Demuthova, S., Vaclavikova, I., Selecka, L., & Blatny, M. (2020). The Problem of Self – Disclosure of Self-Harming Behaviour in Adolescence. *Postmodern Openings*, 11(4), p. 01-19 doi:10.18662/po/11.4/220

13. Kurylo Vitalii, Savchenko Sergii, Karaman Olena. Aberrational Socialization as a New Type of Socialization of an Individual in Modern Information Society / перевод с англ. Нерубасской А. *Postmodern Openings* 2020, Volume 11, Issue 1, pages: 225-237|doi:10.18662/po/117 С. 227-228.

14. Теорія менеджменту. Конспект лекцій. Архів оригіналу за 27 травень 2011.

15. Философский словарь / Философский словарь под ред. И. Фролова. Т. 4-е издание. Москва : Политиздат. 1981. 445 с.

16. Міжособистісна комунікація: https://stud.com.ua/19379/medzhment/mizhosobistisni_komunikatsiyi.

17. Комунікація: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Комунікація>.

Анотація

Нерубасська А. О., Сарнавська О. В., Пальшков К. Є. Параметричний аналіз системи «комунікація». – Стаття.

У статті пропонується системно-параметричний аналіз комунікації. Якою б не була комунікація, вона повинна бути безпечною для людини. Однак сьогодні низка факторів стають новими для людства чи окремої особистості. Їх не завжди можливо правильно оцінити, що також виявляється негативним чинником. Варто говорити про проблему недостатності термінології, смислів у межах нових інформаційних реалій. Ці реалії створили механізми маніпуляції свідомістю не тільки окремих індивідів, але й мас. Мистецтво інакше, ніж наука, висвітлює та привертає увагу суспільства до таких проблем. Але вони співпрацюють у всіх напрямках, щоб вивчити й запропонувати людям виходи і стратегії. Гуманітарні та природничі науки об'єднали свої зусилля у вирішенні спільних проблем. Важли-

во, що мета в них одна – створити людині комфортні умови для життя і мінімізувати ситуації, пов’язані з кризами. Мистецтво відкриває особистість як творчу, талановиту, а іноді й геніальну. Це дуже ефективний механізм захисту від комунікативних криз. Автори статті піднімають питання комунікативних процесів, які з’являються внаслідок сучасних криз, в тому числі пандемічної ситуації. Сучасна міжособистісна комунікація стає дуже проблематичною. Зменшення контактування між людьми приводить суспільство до кризи комунікації, яка стає онлайн-комунікацією, що веде до нової проблеми – втрати навиків реальної комунікації без гаджетів. Пропонується системно-параметричне визначення системи «міжособистісна комунікація» на підставі системно-параметричного підходу, розробленого українським вченим Авеніром Уйомовим. Системний підхід є універсальним методом дослідження об’єктів. Головною тезою системного підходу є теза: «будь-який об’єкт можна представити у вигляді системи». Таким об’єктом у цьому дослідженні стає міжособистісна комунікація. В системі «комунікація» виділяються концепт, структура та субстрат (параметри першого роду), причому проведено двоїсте моделювання системи. В першому разі знаходили реляційний концепт та атрибутивну структуру, в іншому, навпаки, – атрибутивний концепт та реляційну структуру. Два визначення є доповненням одне одного. Використавши параметри другого роду (бінарні атрибутивні параметри), ми запропонували більш глибокий аналіз досліджуваного об’єкту. Системи охарактеризовані як впорядковані, структурно-багатовимірні та незавершені, тобто відкриті.

Ключові слова: комунікація, система, параметри, концепт, структура, субстрат.

Summary

Nerubasska A. O., Sarnavska O. V., Palshkov K. Ye.
The parametric analysis of the system of “communication”. – Article.

The article is proposed a system-parametric analysis of communication. Whatever the communication, it must be safe for the person. However, today a number of fac-

tors are becoming new to humanity or the individual, it is not always possible to assess them, which is also a negative factor. In our opinion, it is worth talking about the problem of lack of terminology, meanings within the new information realities. These realities have created mechanisms for manipulating the consciousness not only of individuals but also of the masses. Art otherwise than science, illuminates and pays public attention to such problems. But they works together to explore and offer people solutions and strategies. The humanities and sciences have joined forces to solve common problems. It is important that their goal is to create comfortable living conditions for people and to minimize crisis situations. Art reveals a person as creative, talented, and sometimes brilliant. This is a very effective mechanism for protection against communication crises. The authors of the article raise the issue of communication processes that arise as a result of modern crises, including the pandemic situation. Modern interpersonal communication is becoming a very problematic. Reducing contact between people leads society to a crisis of communication, which becomes online communication, which leads to a new problem: the loss of real communication skills without gadgets. The system-parametric definition of the system “interpersonal communication” on the basis of the system-parametric approach developed by the Ukrainian scientist by Avenir Uyomov is offered. A systems approach is a universal method of studying objects. The main thesis of the systems approach is the thesis: “any object could be represented as a system”. Interpersonal communication becomes such an object in this study. In the system “communication” the concept, structure and substrate (parameters of the first kind) are allocated, and double modeling of system is carried out. In the first case we found a relational concept and an attributive structure, in the second, on the contrary, an attributive concept and a relational structure. The two definitions are complementary. Using parameters of the second kind (binary attribute parameters) offered a deeper analysis of the object under study. The systems are characterized as ordered, structurally multidimensional and incomplete as are open.

Key words: communication, system, parameters, concept, structure, substrate.